

EMLÉKEZÉS UJHELYI JÓZSEFRE (1910 - 1979)

KOVÁTS DEZSŐ

ABSTRACT

Bibliographical citation

**KOVÁTS D., 1999, In memoriam József Ujhelyi (1910-1979),
KANITZIA - 7, 7-18.**

Twenty years ago, on 3rd May 1979 died JÓZSEF UJHELYI one of the most original and remarkable personality of the Hungarian botanical and taxonomical researches in this century. He had a distinguished educational and a scientific career both at the university, different colleges and the Hungarian Natural History Museum, Budapest extending well over 40 years. During this time he devoted his boundless energy and knowledge to the advancement of botany mainly in the research of Poaceae (Gramineae), teaching university students and popularizing science.

UJHELYI made an end to the traditional herbarium classification system in his researches. According to his opinion the evolutionary problems of taxa could be solved by diverse points of view and by different methods. He realized a new method of approach to the plant taxonomical research in Hungary. UJHELYI made morphological, anatomical, cytological, areal-geographical and ecological investigations on living plants. He attempted to make his studies as many sides as possible, in order to eliminate the predominance of any one special branch of study in the reconstruction of the way of evolution. UJHELYI elaborated a new method to study leaf epidermis. He described new taxa and polyploid rows in the genus of Sesleria, Lotus, Koeleria, Achillea. UJHELYI confessed himself to be a researcher of evolution.

Keywords: József UJHELYI, evolution, taxon, taxonomy, Poaceae, epidermis

KOVÁTS D., Department of Botany, Hungarian Natural History Museum H - 1087 Budapest, Könyves Kálmán krt. 40. HUNGARY

Húsz éve, 1979 május 3.-án hogy elhnyunt századunk magyar botanikai, taxonómiai kutatásának egyik legeredetibb, legérdekesebb egyénisége Ujhelyi József.

Közel Budapesthez, Ecsere született, 1910. május 4.-én. Természet-szeretetét jogász édesapjától örökölte. Már fiatal elemista korában növényeket és állatokat gyűjtött az Ecsere környéki mezőkön, erdőkben, ezeket meg is határozta. Idősebbik bátyja tanácsaival és szakkönyvekkel segítette. A család Budapestre költözésével az István Gimnáziumban tanult tovább, itt is érettségizett 1928-ban. Ezután egy évig a Királyi Várkertben volt gyakornok,

majd a Kertészeti Tanintézetben tanult tovább. Itt tanára HUSZ BÉLA felfigyelt a tehetséges diákra és tanácsára beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának (ma Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kara) természetrajz-földrajz-kémia szakára. Volt tanára HUSZ volt az is aki felhívta TUZSON JÁNOS professzor figyelmét UJHELYI JÓZSEFRE. TUZSON akkor a Növényrendszertani Tanszék professzora volt. Nagy megtiszteltetés volt a kitűnő előmenetelű Ujhelyi számára, hogy negyedéves hallgató korában TUZSON professzor meghívta tanszékére gyakornoknak. Egész életében mindig a legnagyobb tisztelettel és megbecsüléssel emlegette mesterét TUZSON professzor urat. 1935-ben középiskolai tanári diplomát szerzett és 1937-ben egyetemi doktori címet.

1938-tól tanársegéd, 1942-től adjunktus. Az oktatómunkában rendkívül aktív volt, tanulmányi kirándulásokat vezetett, nemcsak gyakorlatokat tartott, hanem előadásokat is és a doktoranduszok felkészítésében is részt vett. Egész életében szerette a ifjúságot és örömet lelt tanításukban, tapasztalatainak átadásában. Az egyetemi hallgatóság pedig szerette és becsülte őt, értékelték tudását, szakmaszeretetét, korrektségét és nem utolsósorban jó kedélyét és humorát.

A Magyar Növénytan Társaság Folyóiratát, a **Borbásiát** elindító baráti társaságnak egyik alapító tagja volt. Az elsődleges céljuk volt, hogy a fiatal botanikus generációnak publikálási lehetősége legyen, ahogy az I. kötet beköszöntőjében írták: "...a közlési tér hiánya" -t enyhítsék. Az I. kötet első füzeté 1938-ban jelent meg, a II. III. és IV. köteteket Ujhelyi szerkesztette, 1940-44-ig. A folyóiratnak összesen 9 kötete jelent meg, sajnos 1949-ben a Magyar Növénytan Társasággal együtt megszűnt.

Az egyetemi oktatók anyagi megbecsülése abban az időben sem volt megfelelő, ezért kénytelen volt óraadó tanárságot vállalni a Budapesti Polgári Tanárképző Főiskolán 1938-44-ig. Növénytant oktatót még volt tanára HUSZ BÉLA professzor mellett is a Kertészeti Akadémián majd főiskolán (ma Kertészeti Egyetem) 1939-44-ig. Az egyetemen pedig az akkori tanszékvezető, a betegeskedő SZABÓ ZOLTÁN professzor felkérésére, a növényrendszertani előadásokat is UJHELYI tartotta. Ma is számos volt tanítványa, ill. ma már azok tanítványai is dolgoznak kutatóintézetekben, egyetemeken, múzeumokban. A háború miatt megkésve, 1945-ben szerzett magántanári habilitációt és lett egyetemi magántanár, az egyszikűek rendszertana tárgyköréből.

Többször kapott állami ösztöndíjat. Ezekkel és megtakarított pénzén kutató és gyűjtőutakat tett bejárva az ország különböző részeit, Erdélyt és a Kárpátokat is. 1938-ban hat hetes gyűjtőúton volt Bulgáriában. Gazdag gyűjtéseit a Magyar Természettudományi Múzeum Növénytárának adományozta. Gyűjtéseit ma is a múzeum Herbarium Carpato-Pannonicum és Herbarium Generale gyűjteményei őrzik. 1943-ban állami ösztöndíjjal a bécsi Kollégium Hungaricumban volt és taxonómiai problémákon dolgozott neves bécsi botanikusokkal, professzorokkal, mint pl. K. H. RECHINGER, F. PETRÁK, L. GEITLER és E. JANCHEN. Felhasználta az alkalmat, gyűjtő és tanulmányutat is tett az Osztrák- és a Bajor Alpokban. Ugyanezen évben megnősült, volt tanítványát IRÁNYI ILONÁT vette feleségül, akivel haláláig boldog házasságban élt. 1944-ben született Iлона lánya, aki biológia-kémia szakos tanári diplomát szerzett.

1945-ben az Országos Természettudományi Múzeum Növénytárába (ma Magyar Természettudományi Múzeum Növénytára) hívták igazgatónak. A Növénytár akkor a Magyar Tudományos Akadémia épületében, a 2. és 3. emeleten volt. Ott, akkor háború utáni állapotok voltak, a normális munkához előbb a romokat kellett eltakarítani. Ezt Ujhelyi szervezte meg, aki saját kezűleg is részt vett a munkában. Munkabrigádot szervezett a Növénytár dolgozóiból és önként jelentkező egyetemi hallgatókból. Ilymódon takarították el a romokat és rendezték a szétdúlt, pótolhatatlan értékű gyűjteményt és a könyvtárat. Pénzt teremtett elő a herbáriumok biztonságos elhelyezésére. Alumínium lemezekből légmentesen záródó, pormentes, nedvességnek és tűznek ellenálló herbáriumi szekrényeket terveztetett és gyártatott - 70 db-ot. Ez a tárolási mód akkor még külföldön is újdonság volt. A Növénytár személyi állományát 9 főről 22-re növelte.

Oktatói tevékenységét a háború után is folytatta. 1948-50-ig miniszteri megbízással a Fővárosi Pedagógiai Szemináriumban a tanítók szakosító továbbképző tanfolyamán, 1952-ben a Budapesti Szaktanári tanfolyamon tanított és vizsgáztatott.

1950-ben a megalakuló Múzeumok és Műemlékek Országos Központjába a Természettudományi Csoport vezetőjének kérte fel az akkori miniszter. Ezt akkor elismerésnek és megtiszteltetésnek vette, bár nehéz szívvel vált meg a Növénytártól. Idejének nagy részét a hivatali munka kötötte le. Aktívan részt vett a hazai muzeológia fejlesztésében, előadásokat tartott, kiállításokat szervezett. A muzeológusképzés tantervének egyik kidolgozója volt. A Magyar Biológiai Társaság egyik alapító tagja volt. Munkáját érdemrendekkel és kitüntetésekkel jutalmazták.

Sajnálatos és méltánytalan módon az új tudományos minősítési rendszer bevezetésekor mellőzték. A biológiai tudományok kandidátusa fokozatot sem kapta meg, pedig az akkori egyetemi magántanárok többsége – ő is magántanár volt – automatikusan megkapta ezt a címet. Az indoklás az volt, hogy kevés tudományos publikációja van. Kétségtelen, hogy a két éves szervező munka a tudományos kutatásban visszavetette. A botanika szeretete, elhivatottsága 1952-ben visszahozta a Növénytárba beosztottként. Ehhez nagy lelki erőre, intelligenciára és nem utolsó sorban szakmaszeretetre volt szüksége, visszamenni egy olyan munkahelyre beosztottként, ahol előzőleg igazgató volt.

A Növénytárba visszatérve kezdetben szervezési feladatai is voltak. Mint a Magyar Növénytan Társaság, majd annak megszűnése után a Magyar Biológiai Társaság egyik alapító tagját, a társaság szervező titkárává választották, majd a társaság főtitkárhelyettese volt, leköszönéséig, 1955-ig. A múzeum botanikai kiadványát, a "Fragmenta Botanica Hungarica"-t (jelenleg *Studia Botanica Hungarica*) 1961-től 1969-ig szerkesztette. A múzeumban lehetősége volt folytatni a már megkezdett *Sesleria* tanulmányokat (1937, 1939, 1940, 1948). Új eljárást dolgozott ki a szálassevelű egyszikűek, különösen a *Poaceae* (Gramineae)-család epidermisz-szövettani vizsgálatához (1954). Elsősorban méretbeli, de szerkezetbeli különbségeket is talált még közelrokon taxonok bőrszövet szerkezetében is. Epidermisz nyúzatokat és lenyomatokat készített. Módszerét a *Sesleria* (1959, 1960), a *Lotus* (1960) és különösen a *Koeleria* (1961-66, 1968-70, 1972-74) nemzetségek taxonjainak elkülönítésénél széles körben alkalmazta, gondosan ügyelve arra, hogy csak a kifejlett, idős tőlevelek (senilis levelek) epidermiszeit, azonos nagyításban hasonlítsa össze. A megvizsgált herbáriumi példányok epidermisz fotóit – azonos nagyításban, 9x12cm méretben – a herbáriumi lapokon helyezte el. Ezek az epidermisz vizsgálatok fontos részei voltak Ujhelyi taxonómiai kutatásainak.

Taxonómiai kutatásainál új utakon járt, végleg szakított az ő korában általánosan művelt, hagyományos ún. herbárium szisztematikával. Meggyőződése szerint a herbáriumi anyag értékeléséhez és egyáltalán a taxonok elkülönítéséhez feltétlenül szükséges az élő növény megfigyelése és minél többoldalú vizsgálata. Hiszen a herbáriumi növényeken csak a külső morfológiai és esetleg egyes szövettani különbségek tanulmányozhatók, de nem árulnak el semmit a genetikai eltérésekről, az ökológiai igényekről, fejlődési

stádiumokról stb. Röviden szólva a fenotípusos különbségek vizsgálatán túl komoly hangsúlyt fektetett a genotípusos különbségek kutatására és ez utóbbiakat csak élő növényeken lehet elvégezni. Lényegesnek tartotta az azonos termőhelyi körülmények között, kísérleti kertben felnevelt példányok fejlődésének nyomon követését, minták vételét, citológiai, szövettani és külső morfológiai vizsgálatokhoz. Fontosnak tartotta az eldöntendő taxonómiai hovatartozás kérdését minél több oldalról megközelíteni, lehetőleg minél többféle vizsgálatot elvégezni, többféle módszerrel. Számára lényeges volt az egyes taxonok eredeti termőhelyen való megismerése is, a termőhelyi, ökológiai igények felmérése, ami a taxonómiai kutatások fontos része. Dédelgetett terve volt a magyar flóra széles alapokon való, új szemléletű feldolgozása, egy "magyar Hegi" megírása. Sajnos ez nem valósulhatott meg, ehhez nem voltak meg a feltételek, ehhez egy komoly felkészültségű gárda, egy intézet munkájára lett volna szükség az ő szellemi irányításával. A munka időszerű és úttörő lett volna, ezt mutatják a környező országokban azóta megjelent, ill. több kötetben megjelenő új flórafeldolgozások, mint pl. az osztrák, szlovák, cseh, ukrán, román, szerb többkötetes flóraművek és az újabb kiadást megérvő *Illustrierte Flora von Mittel-Europa* és a *Flora Europae*.

Sajnos a vizsgálati anyag nagyrészt ismerősöktől, barátoktól, vagy magcseréből tudta csak beszerezni. Azért szerény körülmények között kevés lehetősége is volt a Balkán-félszigeten és néhány környező országban a vegetációt tanulmányozni és elsősorban fűveket (szemterméseket és élő anyagot) gyűjteni kísérleti kertjébe és préselt példányokat a Növénytár herbáriumába. Így 1955-ben JÁVORKA SÁNDORRAL öt hétig, 1956-ban id. SZATALA ÖDÖN zuzmókutatóval ugyancsak öt hétig gyűjtött Albániában, 1959-ben másod ízben gyűjtött Bulgáriában négy hétig. Előző alkalommal 1938-ban PÉNZES ANTALLAL hat hétig járták Bulgáriát, főleg a Pirin hegységet. 1966-ban három hetet a volt Csehszlovákiában, 1969-ben saját költségén Erdélyben gyűjtött elsősorban *Koeleriakat*. Gyűjtőútjain alakult ki többek között ökológiai szemlélete és formaismerete, melyek nélkülözhetetlenek a helyes szemléletű evolúciós kutatáshoz.

Munkáját nehéz és nagyon egyszerű körülmények között legnagyobbbrészt maga volt kénytelen végezni. Üvegház híján a szemtermésekből kikelt magoncáit cserepekben, szobája ablakában és az asztalán nevelte, majd pár négyzetméteres kísérleti kertjébe ültette. Növényei itt még sok kapálást, gyomlálást és öntözést igényeltek, míg virágzó példányokká nem fejlődtek.

Taxonómiai kutatásainak és leírásainak alapja a polyploid sorok (seriesek) felismerése volt. Véleménye szerint az alacsonyabb ploidszintű (kevés kromoszómaszámú), ősből származó magasabb ploidiájú (kromoszóma számú) fajok alkotnak egy fejlődési sort. Ezek a fejlődési sorok egy időben, egymással párhuzamosan is kialakulhattak. Így több párhuzamos fejlődési sort, polyploid sort (serieseket) tárt fel és írt le elsősorban a *Koeleria* nemzetségnél (1961-66, 1968-70, 1972-74). Véleménye szerint a polyploid sorok fajai "ún. jó" fajok, az egymásból való leszármazás folytán rokon fajok. Ezek a fajok elkülöníthetők egymástól, az eltérő kromoszómaszámban – ami legtöbbször a különböző méreteken mutatkozik meg – továbbá a külső és belső morfológiai különbségekben, földrajzi elterjedésben és ökológiai igényben stb. is. A mesterségesen létrehozott polyploidokat nem lehet a természetes polyploid fajokkal összekeverni, az más kategória.

Véleménye szerint a polyploidok evolúciós jelentősége van. Különösen a *Koeleria* genus kutatása erősítette meg abban a meggyőződésében, hogy a polyploid sorok, seriesek más nemzetségeknél is meglehetnek, elsősorban olyan genusoknál, ahol a taxonok nagyobb változatosságot mutatnak (a hibridizációt kivéve). Azt vallotta, hogy a polyploid sorok feltárásával juthatunk el az evolúció jobb megismeréséhez. Magát evolúció kutatónak tartotta, legfontosabb cél a törzsfelépítés minél jobb megismerése. Szemében elavult öncélú játék a herbáriumszisztematika, a herbáriumi példányok ide-oda helyezése, vagy a taxonok rangjának módosítása. Esetenként ő is élt a taxonok rangjának módosításával, de azokat mindig kellően és alaposan megindokolta.

Érdekeltek az új kutatások, felfedezések, pl. a 70-es évek elején, a tengerfenék kutatások eredményeképpen új felfedezés, szemlélet született a lemeztectonika. Ez alapjaiban változtatta meg Földünk ösföldrajzáról és ennek kapcsán a növény- és állatföldrajzáról addig kialakult képet, az egyes rokonsági kapcsolatokat, növény és állatvándorlási lehetőségeket. Elsők között ismerte fel ennek evolúciókutatói és növényföldrajzi jelentőségét. A témáról előadást is tartott, sajnos ez nyomtatásban nem jelent meg.

A magyar botanika 44 évi szolgálata után 1977-ben ment nyugdíjba. Tele volt még energiával és tervekkel, a *Sesleria* monográfia megírása, az *Achillea* nemzetség herbáriumi anyagának revíziója, a még hiányzó *Koeleria* élőanyag beszerzése stb. Naponta bejárt a múzeumba, rendezte herbáriumi anyagát, revíziós cédulákat, epidermisz fotókat helyezett el a herbáriumi lapokon. A régebben külföldről kölcsönzött herbáriumi anyagát is rendezte, azokat is

ellátta a szokásos 9x12 cm epidermisz fotóival, revíziós céduláival. Munkájában időnként szédülés és emlékezet kihagyás zavarta, kórházba került, hirtelen üres és csendes lett a szobája.

Váratlanul 69 éves korában, 1979. május 3-án érte a halál. A magyar botanika, taxonómia szegényebb lett egy igazi úttörővel, aki új gondolataival, meglátásaival annyira új utakat tört a taxonómia területén, hogy ezek értékeléséhez, elfogadásához még idő kell.

Új utakon járt, ezért is volt nagyon kritikus és kételkedő saját kutatásaival, azok eredményeivel többször mérlegelt, átgondolt mindent mielőtt leírta. Számszerint ezért is kevés publikációja van. Ezzel szemben rendkívül jó előadó és társalgó volt. A vele való beszélgetéseknél megmutatkozott hatalmas tudása, széles látóköre, széleskörű érdeklődése, olvasottsága, nemcsak szakmát lehetett tőle tanulni, hanem becsületességet, emberséget, hazaszeretetet is.

UJHELYI JÓZSEF, nekünk fiatal kollégáinak "Jóska bácsi" rendkívül szeretetreméltó, melegszívű, kedves, segítőkész ember volt. Bármikor szívesen adott tanácsot, vagy bátorítást a hozzá fordulóknak nehéz szakmai, de emberi problémák megoldásához is. Emberszerető, barátságos, igazi társaság-beli, kiváló társalgó és mesélő, akinek sok humorral és átéléssel előadott élvezetes történeteire még ma is sokan emlékezünk. Sok embert ismert és sok története volt. Az alacsony termetű, szikár, rendkívül fürges ember gyűjtőútjain hatalmas hálizsákot és herbáriumot cipelt úgy, hogy jó néhány évvel fiatalabban is nehéz volt vele lépést tartani. Több helyen, ahol sokszor járt már felismerték a helybeliek és megkérdezték "még mindig gyűjteményezni tetszik?" E megemlékezés íróját UJHELYI JÓZSEF megtisztelő atyai barátságával tüntette ki több, mint 10 éven át. Neve bizonyára a magyar botanika nagy, alkotó szellemű, új utakat felfedező egyéniségei között szerepel majd.

Gyűjtései, herbáriumai és ebben originális és típuspéldányai a Magyar Természettudományi Múzeum Növénytárában vannak, a Herbarium Carpato-Pannonicum és a Herbarium Generale gyűjteményekbe beosztva. UJHELYI JÓZSEF típuspéldányainak feldolgozása és publikálása folyamatban van (Somlyay 1997, 1998). Élő növényeinek egy része a Kertészeti Egyetem Soroksári Botanikus Kertjébe, másik része Vácrátótra az MTA Botanikai és Ökológiai Kutatóintézetének Botanikus Kertjébe került.

UJHELYI JÓZSEF leírt 3 *Lotus* fajt és a nemzetségen belül felállított 2 seriést (poliploid sort), leírt 3 *Achillea* fajt és a nemzetségen belül 1 seciot,

leírt 14 *Sesleria* taxont (a nova combinatio-kal együtt) és 52 *Koeleria* taxont (a nova combinatio-kal együtt) és a *Koeleria* nemzetségen belül leírt 18 seriest (poliploid sort), így 4 nemzetségből összesen 72 taxont írt le. UJHELYI JÓZSEF felfedezett és leírt taxonjai és seriesei, valamint az eredeti leírások irodalma (protologues):

Lotus nemzetség:

- *Eulotus Sectio Series ex DC.*, borbásii Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1960, 52: 187
- 1. *Lotus borbásii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1960, 52: 187-192.
- 2. *Lotus degenii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1960, 52: 190-191.
- *Eulotus Sectio Series ex. DC.*, rostellatus Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1960, 52: 192-194.
- 3. *Lotus orphanidis* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1960, 52: 193-194.

Achillea nemzetség:

- *Achillea sectio Crithmifolia* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1975, 67: 48-49.
- 4. *Achillea horanszkyi* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1975, 67: 41-43.
- 5. *Achillea tuzsonii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1975, 67: 43-45.
- 6. *Achillea bulgarica* (Deg. et Urum.) Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1975, 67: 45-48.

Sesleria nemzetség:

- 7. *Sesleria albanica* Ujhelyi - *Feddes Rep.* 1959, 62: 63-64.
- 8. *Sesleria apennina* Ujhelyi - *Webbia* 1959, 14: 609-611.
- 9. *Sesleria argentea* Savi var. *calabrica* Ujhelyi - *Index Horti Bot. Univ. Budapestinensis* 1940, 4: 70-71.
- 10. *Sesleria argentea* Savi var. *tuzsoni* Ujhelyi - *Index Horti Bot. Univ. Budapestinensis* 1940, 4: 69-70.
- 11. *Sesleria tuzsoni* Ujhelyi stat. nov. - *Webbia* 1959, 14: 603-604.
- 12. *Sesleria autumnalis* (Scop.) Schltz. var. *ligurica* Ujhelyi - *Index Horti Bot. Univ. Budapestinensis* 1940, 4: 65-66.
- 13. *Sesleria hungarica* Ujhelyi - *Feddes Rep.* 1959, 62: 65-66.
- 14. *Sesleria insularis* Somm. var. *microchaeta* (Hack.) Ujhelyi nova comb. - *Borbásia*, 1939, 1: 76-77.
- 15. *Sesleria italica* (Pamp) Ujhelyi stat. nov. - *Webbia* 1959, 14: 604-605.
- 16. *Sesleria paparistoi* Ujhelyi - *Feddes Rep.* 1959, 62: 61-63.
- 17. *Sesleria serbica* Ujhelyi - *Feddes Rep.* 1959, 62: 64-65.
- 18. *Sesleria skander-begii* Ujhelyi - *Feddes Rep.* 1959, 62: 60.
- 19. *Sesleria skipetarum* Ujhelyi - *Feddes Rep.* 1959, 62: 61.
- 20. *Sesleria stenophylla* (Beck) Ujhelyi nova comb. - *Index Horti Bot. Univ. Budapestinensis* 1940, 4: 7374.

Koeleria nemzetség:

- Series I. Glaucae Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1961, 53: 209-213
(Ujhelyi 1972b munkájában a *Koeleria callierii* (Dom.) Ujh.-t ebbe a seriesbe tette)
- Series II. Caudatae Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1961, 53: 213-215
- 21. *Koeleria rodriguezii* Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1966, 58: 179-181.
- 22. *Koeleria rodriguezii* Ujh. var. *setacea* Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1966, 58: 181-182.
- 23. *Koeleria caudata* (Link) Steudel var. *bivestita* (Schur) Ujhelyi comb. n. - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1966, 58: 184-185.
- 24. *Koeleria caudata* (Link) Steudel var. *hirsuta* Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1966, 58: 185.
- 25. *Koeleria dasyphylla* (Link) Steudel var. *nevadensis* (Hack.) Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1966, 58: 186-187.
- 26. *Koeleria filifolia* (Dom.) Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1966, 58: 187-189.
- 27. *Koeleria nevadensis* (Hack.) Ujhelyi stat. nov. - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1961, 53: 214-215.
- Series III. Arenariae Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1961, 53: 215-217.
- 28. *Koeleria britannica* (Dom.) Druce var. *glabriflora* (Dom.) Ujhelyi comb. nov. - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1969, 61: 171-172.
- 29. *Koeleria britannica* (Dom.) Druce var. *pontarlieri* (Dom.) Ujhelyi comb. nov. - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1969, 61: 172.
- 30. *Koeleria cristata* (L.) Pers. em. Borb. var. *anglica* Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1969, 61: 173-174.
- 31. *Koeleria pyrenaica* (Dom.) Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1969, 61: 176-178.
- Series IV. Hirsutae Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1962, 54: 203-207
- 32. *Koeleria schinzii* (Dom.) Ujhelyi comb. nov. - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1962, 54: 205-205.
- Series IV. (Series V., Ujhelyi 1972b publikációjában) Setaceae Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1963, 55: 188-203.
- 33. *Koeleria andreánszkyi* Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1963, 55: 189-191.
- 34. *Koeleria andreánszkyi* Ujh. var. *hirsuta* Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1963, 55: 191.
- 35. *Koeleria andreánszkyi* Ujh. var. *glabra* Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1963, 55: 191.
- 36. *Koeleria andreánszkyi* Ujh. var. *obtusa* Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1963, 55: 191-192.
- 37. *Koeleria pauneroi* Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1963, 55: 193-194.
- 38. *Koeleria pauneroi* Ujh. var. *hirsuta* Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1963, 55: 194.
- 39. *Koeleria pauneroi* Ujh. var. *glabra* Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1963, 55: 194-195.
- 40. *Koeleria vallesiana* (Honck.) Bertol. var. *glabra* Gren. et Godr.) Ujhelyi - Annlis hist.-nat. Mus. natn. hung. 1963, 55: 199.
- Series V. (Series VI., Ujhelyi 1972b publikációjában) Subcaudatae Ujhelyi - Annlis hist.-

- nat. Mus. natn. hung. 1964, 56: 196-208.
41. *Koeleria subcaudata* (Asch. et Gr.) Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1964, 56: 197-201.
42. *Koeleria borbasii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1964, 56: 201-202.
43. *Koeleria borbasii* Ujh. var. *canescens* (Vis.) Ujhelyi comb. n. - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1964, 56: 202-203.
44. *Koeleria borbasii* Ujh. var. *elata* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1964, 56: 203-204.
45. *Koeleria callieri* (Dom.) Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1964, 56: 206-208. (ezt a fajt Ujhelyi 1972b publikációjában, a *Series I. Glaucac-be tette*).
- *Series VIII.* (*Series VII.*, Ujhelyi 1972b publikációjában) *Pseudoglaucac* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1965, 57: 180-188.
(*Koeleria pseudoglauca* Schur fajt Ujhelyi az 1956ös munkájában közölte, majd 1968-as munkájában *Koeleria schurii* Ujhelyi-nek - *nomen novum* - nevezte el és az 1972b munkájában ebbe a *seriesbe tette*)
46. *Koeleria fenzliana* Schur var. *compacta* (Adam.) Ujhelyi comb. n. - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1965, 57: 185-186.
47. *Koeleria csatói* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1965, 57: 186-188.
- *Series IX.* (*Series VIII.*, Ujhelyi 1972b publikációjában) *Transsilvanicac* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1965, 57: 188-193.
48. *Koeleria tenuipes* (Schur) Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1965, 57: 191-193.
- *Series X.* (*Series IX.*, Ujhelyi 1972b publikációjában) *Jávorkae* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1965, 57: 194-197.
49. *Koeleria jávorkae* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1965, 57: 194-196.
50. *Koeleria jankae* (Dom.) Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1965, 57: 196-197.
51. *Koeleria nyaradyi* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1970, 62: 175-178.
- *Series IX.* (*Series X.*, Ujhelyi 1972b publikációjában) *Degenii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1966, 58: 189-191.
52. *Koeleria skorpii* (Podp.) Ujhelyi comb. n. - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1966, 58: 190-191.
53. *Koeleria crassa* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1969, 61: 178-180.
- *Series X.* (*Series XI.*, Ujhelyi 1972b publikációjában) *Nitidulae* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 79-84.
54. *Koeleria rhodopea* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 83-84.
- *Series XI.* (*Series XII.*, Ujhelyi 1972b publikációjában) *Glaucovirentes* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 84-93.
55. *Koeleria pilati* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 86-88.
56. *Koeleria pilati* Ujh. var. *hirsuta* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 88-90.
(Ujhelyi az 1968-as munkájában ebbe a *seriesbe tette* a *Koeleria schurii* Ujhelyi - *nomen novum*-ot és a *Koeleria fenzliana* Schur var. *compacta* (Adam.) Ujhelyi-t)
57. *Koeleria kurdica* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 91-93.
- *Series XI.* (*Series XIII.*, Ujhelyi 1972b publikációjában) *Pénzesii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 93.
58. *Koeleria penzesii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 93-95.

59. *Koeleria penzesii* Ujh. var. *hirsuta* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 95-96.
60. *Koeleria mitrushii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 96-97.
61. *Koeleria mitrushii* Ujh. var. *macedonica* (Dom.) Ujhelyi comb. n. - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 97-98.
62. *Koeleria paparistoi* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1968, 60: 98-100.
- Series XIV. *Molles* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1970, 62: 179-183.
(Ujhelyi 1972b publikációjában Series *Molles* nem szerepel, helyette a XIV. series a Series *Gracilescentes* Ujh., ebben a seriesben Ujhelyi által leírt taxon nem szerepel)
63. *Koeleria mollis* Mann var. *rigidiuscula* (Dom.) Ujhelyi comb. nov. - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1972, 64: 116-117.
- Series XV. *Ciliatae* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1970, 62: 183-189.
64. *Koeleria kernerii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1970, 62: 185-187.
65. *Koeleria lamarekii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1970, 62: 187-189.
- Series XVI. *Grandes* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1972, 64: 117-123
66. *Koeleria besseri* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1972, 64: 120-122.
- Series XVII. *Tuzsoniae* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1973, 65: 90-102.
67. *Koeleria tuzsonii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1973, 65: 92-95.
68. *Koeleria tuzsonii* Ujh. var. *albanica* (Dom.) Ujhelyi comb. nov. - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1973, 65: 95-97.
- Series XVIII. *Carniolicae* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1974, 66: 103-109
69. *Koeleria schroeteriana* (Dom.) Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1974, 66: 110-112.
70. *Koeleria schroeteriana* (Dom.) Ujh. var. *glabriglumis* (Dom.) Ujhelyi comb. nov. - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1974, 66: 112.
71. *Koeleria heribaudii* Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1974, 66: 112-114.
72. *Koeleria mannagettae* (Dom.) Ujhelyi - *Annls hist.-nat. Mus. natn. hung.* 1974, 66: 118-121.

Ujhelyi József tudományos munkái

- 1937: *Sesleria* tanulmány (*Sesleria coerulea* sensu lat.). /*Sesleria studies*/. - Budapest, p. 1-19.
- 1937: *Sesleria* Studien. - *Index Horti Bot. Univ. Budapest*, 3: 109-141.
- 1939: Sur détermination précise de *Sesleria insularis* Sommier. - 1: 73-78.
- 1940: Contribution a la systématique du groupe de *Sesleria autumnalis*. - *Index Horti Bot. Univ. Budap.*, 4: 60-77.
- 1941: Újabb adatok a Gyergyói havasok, különösképpen a Vithavas flórájához. (Weitere Angaben zu der Flora der Gyergyóer Alpen, insbesondere der Vithavas, Vit-Alpe). - *Borbásia*, 3: 103-112.
- 1942: (B. Zólyomi-val) A Máramarosi Gorgán alhavas cirbolya (*Pinus cembra*) állományai. (Die Zirbelstände des Máramaroser Gorgán-Gebirges, Nordost-Karpathen). - *M. Tud. Akad. Mat. Termud. Ért.*, 61: 746-754.
- 1943: Újabb adatok a Gyergyói havasok, különösképpen a Vithavas flórájához II. (Weitere Beiträge zur Kenntnis der Flora des Gyergyóer Gebirges II.) - *Bot. Közl.*, 40: 47-53.

- 1948: (L. Felföldy-vel) Cytotaxonomical Studies of *Sesleria Sadleriana* Janka and *S. varia* (Jacq.) Wettst. - Arch. Biol. Hung., 18: 52-58.
- 1954: Újabb eljárások a szálaslevelű egyszikűek, különösen a Gramineae-család epidermis-szöveti vizsgálatához. (Neues Verfahren zur Epidermis-histologischen Untersuchung der Faserblättrigen Monocotyledonen, insbesondere der Gramineae-Familie.) - Bot. Közl., 45: 227-230.
- 1954: Hozzászólás Máthé Imre: A rétek és legelők, valamint gyepszakaszok botanikai problémái c. előadásához. - MTA Agrártud. Oszt. Közl., 5: 440.
- 1954: Taxonomical evolution of linear leaves in the family Gramineae. - Acta Biol. Hung., 4: 17.
- 1956: (D. Márkus-sal) Társítási kísérletek vadonélő fűfajokkal. (Vergesellschaftungsversuche mit wilden Grasarten.) - Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung., 7: 303-320.
- 1959: Révision des espèces du genre "Sesleria" en Italie. - Webbia, 14: 597-614.
- 1959: Species *Sesleriae* generis novae. - Feddes Reportorium, 62: 59-71.
- 1960: A Gramineae család szálaslevelűsége és a filogenezis [The lanceolated leaf of Gramineae and the phylogenesis.] - A IV. Biol. Vándorgyűlés előadásainak ism., Debrecen, p. 4.
- 1960: Études taxonomiques sur le groupe du *Lotus corniculatus* L. sensu lato. - Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung., 52: 185-200.
- 1960: Újabb citotaxonomiai vizsgálatok a *Sesleria*-genus köréből. (Weitere Zytotaxonomische Beiträge zur Kenntnis der Gattung *Sesleria*.) - Bot. Közl., 48: 278-280.
- 1961: Area specierum generis *Koeleriae* Pers. in Hungaria. - Fragm. Bot. 1: 37-48.
- 1961: Data to the Systematics of the Subsection Glaucae of Sectio Bulbosae of the Genus *Koeleria*. - Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung., 53: 207-224.
- 1962: Data to the systematics of the sectio Bulbosae of the genus *Koeleria*. II. - Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung., 54: 199-220.
- 1963: Data to the systematics of the sectio Bulbosae of the genus *Koeleria*. III. - Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung., 55: 187-214.
- 1964: Data to the systematics of the sectio Bulbosae of the genus *Koeleria*. IV. - Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung., 56: 195-214.
- 1965: Data to the sectio Bulbosae and sectio Caespitosae of the genus *Koeleria*. V. - Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung., 57: 179-202.
- 1966: Data to the systematics of the sectio Bulbosae and sectio Caespitosae of the genus *Koeleria*. VI. - Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung., 58: 177-196.
- 1968: Data to the systematics of the sections Bulbosae and Caespitosae of the genus *Koeleria*. VII. - Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung., 60: 79-107.
- Szombathely, 15 October, 1999